

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 10 Lei.
Pe jumătate de an ..... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru orag și comitat Nr. 208.

Congordatul cu Roma și o datorie de împlinit.

Noua Țară Românească, ieșită din nădejdi seculare și din proaspăt sânge românesc vărsat cu prisosință pentru năfătuirea ei, este străbătută de o legitimă îngrijorare astăzi, când Papa dela Roma vrea ca, printr'un Concordat, să-și asigure o nelimitată ingerință și putere pe pământul Țării noastre.

Concordatele sunt inoieile contractuale între Vatican și Stăpânirile politice din state r.-catolice, și se încheie de regulă înainte de ce respectiva Țară își are deja formulată Constituția sa. La noi, lucrurile se iau d'a-ntoarsele: Ne frământăm, să închiegăm Noua Constituție a României-ortodoxe, și până a nu o avea aceasta nouă Constituție, pe Căpeteniile politice îi doare de Situația de drept a celor 2¹/₂ milioane de r.-catolici și gr.-catolici și de concordatul cu Roma.

Care va să zică: Să închieiem Concordatul, asigurând poștele le expansiune papală, iar în Constituția nouă să înscriem, în profitul Neamului Românesc, numai acele fărâmițături de drepturi, cari vor cădea de pe masa — Concordatului cu Papa!

Cine nu vede ridicolul, dar mai ales tragicul, acestei situații ce se anticipă în contul Demnității Naționale și a Suveranității Statului Român?!

Concordatul intenționează să asigure „Catholicilor” de rit apusean și oriental, cari numără cel mult 2¹/₂ milioane de supuși români, o situație de paritate față de Biserica ortodoxă română a Țării, care e biserică dominantă și numără cel puțin de șase-ori atâția credincioși.

Unde este aici dreptatea, ca o minoritate disparentă s'ajungă la aceeași situație egalitară? Să se poată, oare, trece așa de ușor peste atribuția ortodoxă a Statului Român, care ne-a desrobit, sau peste caracterul de Biserică oficială a Bisericii ortodoxe, care are în sprijinul său: tradiția, absoluta preponderanță numerică și conștiința obștească despre necesitatea păstrării și pe mai departe a acestui caracter?!

Concordatul este o uneltire politică, având de scop mărturisit regularea chestiunii religioase a minorității catolice. În scopul final, cel nemărturisit, însă, Con-

cordatul urmărește două lucruri: înjugarea religioasă a României-Mari la cazul Papalității, și destrămarea politică a Statului Român, cu ajutorul organizației ce vrea s'o câștige pentru „catholicii” de rit „latin” și „român.”

Și, oamenii nostri politici sunt destul de naivi spre a nu întrezări aceasta primejdie politică și religioasă!

Și, mai departe, chestiunea Concordatului — inițiată, cum se spune prin gazete, la Paris de către un membru al fostului guvern, „catholic” după confesiunea sa! — se zorește, înainte de a i-se fi dat Bisericii ortodoxe Române posibilitatea să-și săvârșiască opera de reorganizare unitară și de a și-o înscrie în Constituția Nouă a Țării!

Mergând astfel înainte, de sigur dăm orbis în groapa primejdiei.

Astfel desvoltându-se lucrurile, e de datoria fiecărui român bun și dreptcredincios: să împedecă aceasta fatalitate națională și religioasă.

De aceea cu toții trebuie să ne împotrivim desechilibrării sufletești ce se gătește Statului Român și Bisericii ortodoxe Române, prin mijlocirea Concordatului.

După articolul 21 din Constituția dela 1866, „religiunea ortodoxă a Răsăritului este religiunea dominantă a Statului Român”. Să facem dar să se știe, că aceasta lege este scrisă nu numai în demnitatea și conștiința fraților de peste Carpați, ci și în sufletele noastre, ale celor de dincoaci, și că, alături de ei, pretindem ca aceasta prerogativă să se păstreze și pe mai departe în Constituția viitoare și chiar să se întindă și dincoaci de Carpați.

Dar aceeași Constituție dela 1866, prin acelaș articol, garantează și absoluta libertate a conștiinței și garantează și libertatea tuturor cultelor din țară.

Papalitatea și supușii săi „catholici” nu au avut motiv de a se plânge împotriva toleranței, de care s'au împărtășit pe pământul, ospitalier și îngăduitor, al vechiului Regat. Ne plângem însă noi, că în ospitalitatea și toleranța sa, statul a fost, pe vremuri, prea înmănușat față de opera subverzivă a ierarhiei „catolice”,

și că, acum, slăbiciunea aceea, însoțită de o vădită lipsă de prevedere, deschide largi porțile primejdiei, de a pune acele uneltiri la adăpost de orice urmărire, prin organizarea proiectată în Concordat.

Mulțumească-se deci minoritatea „catholică” cu deplina libertate a cultului și nu ceară ceea ce nu-i poate îngădui interesul de existență al Statului Român și al Bisericii Neamului Românesc.

Sunt numai câteva zile, decând un Socialist român din Bucovina, într'o gazetă d'acolo, demască acțiunea comună a fostului împărat de Austria și a unor anumite personaje marcante din Roma, întovărășite de socialiști și de magnați unguri, de a discredită statele noi, răsărite pe ruinele fostei Austro-Ungarii. Cehoslovacii au intervenit împotriva primejdiei. Iar nouă ne arde de Concordat.

„Acum știm, zice socialistul român, de ce vrea papa să ne impue concordatul. Nunțiul papal din București nu va fi nimic alta, decât o organizație de spioni austrieci, care va agita în populația catholică reîntoarcerea dinastiei apostolice”.

Noi, cei dincoaci de Carpați, nu am prea dat până acum dovada, că înțelegem marea primejdie cu Concordatul. În parte vom fi tăcut, ca să nu ni-se poată pune în obraz, că vrem războiu confesional.

Dar — mai ales când și un socialist ne deschide ochii — a sosit ceasul suprem, să ne spunem și noi credințele în această materie.

Vrem să se bucure de libertate deplină și celelalte culte, dar nu vrem să li-se deie o organizație, cu al căreia ajutor să se lovească în prestigiul și în existența noastră de Români și de ortodocși. Iar Concordatul, ce intenționează tocmai acest lucru, să se iee dela ordinea de zi, — pentru totdeauna.

Gazetele, politice chiar, de dincolo de Munți cer acelaș lucru.

Clerul ortodox din vechiul Regat, s'a mișcat și dânsul în acelaș înțeles.

Facultățile teologice ortodoxe și-au spus la fel cuvântul.

Mitropolitul Moldovei a mers, cu asemenea gând de sfătuire, la Cernăuți, să iee contactul imediat cu Facultatea teologică și cu Mitropolitul Bucovinei.

În Ardeal, organul mitropolitan scrie mereu, desfășorând primejdia Concordatului. Conferențele preoțești din Arhidieceză vor avea la ordinea de zi, cât mai de curând, să se pronunțe în același înțeles.

Dar mai este un lucru, care *trebuie și poate fi făcut, pe calea organizației noastre bisericesti de dincoaci de Carpați.*

E timpul, când se țin *sinoadele protopopești* anuale. Aceste încă au să-și spună cuvântul lor, *răspicat, că vor să se susțină caracterul de biserică oficială a țării și pe mai departe și ca acel caracter să se extindă și peste provincia noastră mitropolitană.* Prin aceasta ni s'ar face numai dreptatea ce ni-se cuvine, nouă celor ce am suferit perzeceții pentru ortodoxie și prin asta mijlocire am mântuit de perire Neamul Românesc din aceste părți.

Va trebui, deci, ca sinoadele protopopești să-și spună cuvântul și în chestiunea concordatului.

Punctul 4. din § 50 al Statutului organic dă și acest drept, ba chiar împune și sinoadelor protopopești și datoria de a îngriji de susținerea vazei bisericii. Iar vaza bisericii noastre e pusă în joc prin Concordat, pe când noi trebuie să râvnim a o spori.

Concluzele sinoadelor protopresbiterale vor trebui apoi să se trimită, pe calea sa, tuturor factorilor legislativi și administrativi ai mitropoliei noastre — Consistoare, Sinoade eparhiale și Congres — și la P. Sf. nostru Sinod Episcopesc, cerându-li-se, tuturoara, intervenire urgentă și stăruitoare pentru abandonarea Concordatului și pentru a se învești și mitropolia noastră cu atribuția legală de Biserică de Stat.

Un protopop.

Memoriul Facultății de Teologie dela Universitatea din Cernăuți, adresat Guvernului și Corpurilor Legiuitoare privitor la Concordat.

Domnule Ministru,

Cu îngrijorare am luat cunoștință din diferite organe de publicitate despre lovitura ce se pregătește bisericii noastre naționale prin încheierea unui așa-zis „concordat” cu Curia romană.

Ca fii credincioși ai sfintei noastre biserici ortodoxe naționale autocefale și ca dascăli ai viitoarei preoții avem imperioasa datorie de a ne spune și noi cuvântul, decâte-ori amenință vreo primejdie această instituție divină. Și o astfel de primejdie ne amenință prin cererile nemotivate ale catolicismului în forma proiectului de concordat, prezentat de Scaunul papal din Roma.

Suntem pentru libertatea deplină a cultului, asigurată fiecărei confesiuni, dorim să trăim în pace cu cetățenii noștri de altă credință, dar nu putem admite să se știrbească drepturile noastre!

Oricărei biserici, oricărei credințe i s'a asigurată și garantată libertatea prin constituția Regatului României, și orice biserică și confesiune se poate manifesta liber în cadrele legilor statului. A cere acum încheierea unui concordat cu Scaunul papal este inutil și neavenit. Orice stat are putința de a garanta tuturor cetățenilor săi toate libertățile, fără intervenția unei puteri străine, fie ea un stat suveran, sau o persoană exteritorială, cum este Episcopul sau Papa Romei.

Concordatele sânt o rămășiță din vremurile, când biserica apuseană tindea la o stăpânire politică în loc să se mulțumească cu păstoria sufletesca a fiilor ei, cum a poruncit-o Mântuitorul nostru Isus Hristos întregii biserici creștine, spunând că Împărăția lui nu este din lumea aceasta.

Împrejurarea că papa dela Roma până la 1870 era și suveran al „Statului pontifical” a ușurat încheierea concordatelor. Dar soarta acestor concordate este caracteristică. Concordatele s'au încheiat între papa, ca șef al bisericii occidentale catolice și statele catolice (cu excepția Rusiei) pentru a regula situația bisericii catolice în statul respectiv. Totuși dela început în timpurile moderne, fiecare stat și-a asigurat drepturile de deplină suveranitate, mai mult fiecare stat dela început a publicat legi cari au făcut stipulațiile concordatelor iluzorii.

Așa s'a întâmplat cu concordatul încheiat cu Napoleon la 1801, așa s'a întâmplat cu concordatul încheiat cu Bavaria la 1817, o soarte asemănătoare a avut concordatul încheiat de papa cu Austria la 1855, cu toate că acesta a fost cel mai favorabil pentru curia romană. În Franța nu s'a publicat concordatul decât în 8 April 1. 02 împreună cu așa numitele „articole organice”, cari între altele prevăd următoarele măsuri: Art. 1. Nici o bulă, nici un breve, rescript, decret, mandat, nici o diplomă de instalare, nici un act de instituire și nici altă scrisoare a curiei romane, referindu-se chiar și numai la interese particulare, nu se poate primi, publica, tipări sau executa pe altă cale fără a asentimentului guvernului francez. Art. 2. Nici o persoană, poarte ea numele de nunțiu, legat, vicar sau comisar apostolic sau orice altă numire, nu poate exercita o funcțiune privitoare la biserica galicană nici pe teritoriul francez nici altundeva fără asentimentul guvernului francez. Art. 20. Episcopii, fiind obligați de a rezida în diecezele lor, nu le vor putea părăsi decât cu asentimentul guvernului francez.

Și concordatul bavarez din 1817 s'a publicat numai în 1818 împreună cu așa numitul „edict al religiunii”, care-l desființează în parte și guvernul bavarez a luat în timpul următor multe măsuri cari contrazic concordatul. Până și în Austria concordatul a fost limitat în stipulațiunile sale prin legile din 1868, și după-ce la 1870 se privea de desființat, legea din 7 Mai 1874 declară în Articolul I. că „patenta imperială din 1855 (care conținea concordatul) se desființează în întregul ei cuprins”. Iar § I. enunță ca principiu valabilitatea legilor statului și ale celor bisericesti, întrucât acestea din urmă nu ar fi în contradicție cu cele dintâiu.

Și totuși concordatele acestea asigurau statelor francez, bavarez și austriac, *deplina suveranitate*, numirea arhiepiscopilor, episcopilor, vicarilor, prepozițiilor, canonicilor, profesorilor ș. a. prin Primul Consul, prin Rege sau împărat și supravegherea statului. Cu toate acestea s'au desființat fie pe calea iuridică, fie pe cale practică, fiindcă statul are dreptul și datoria și putința de a-și regula el însuși toate afacerile interne. Ce conține însă proiectul curiei romane care a fost prezentat guvernului nostru? O sumă de pretenții pe care nu le poate împlini un stat, oricare ar fi el, fără a-și știrbi suveranitatea, pe care le poate primi cu atât mai puțin un stat ortodox și pe care nu le poate admite cu nici un chip biserica noastră națională ortodoxă.

Chiar articolul prim conține o provocare la adresa bisericii noastre, provocare ce nu poate rămânea fără răspuns. Conform § 21 din Constituția Țării, „Religia ortodoxă a Răsăritului este religia dominantă a Statului Român”.

Iar în legea sinodală se spune expresis verbis, că Sfântul Sinod al Bisericii autocefale române este membru al Sfintei Biserici Ecumenice și Apostolice a Răsăritului, al cărei cap este Domnul nostru Isus Hristos”. Prin Simbolul credinței mărturisim că credem într'una sfântă, sobornicească și apostolică biserică — prin urmare nu poate să poarte biserica occidentală catolică, ce s'a desfăcut în 1054 de biserica adevărată a lui Hristos în legislația unui stat național ortodox numirea de „Apostolică”, ci numai de „Biserica romano-catolică”, numire pe care o întrebuințează față de Rusia însăși curia papală în convenția dela 1847. Și s'ar putea încheia de Statul nostru o convenție cu o biserică fără a aminti că drepturile bisericii noastre strămoșești rămân neatrinse?

Poate admite un stat existența a două episcopii catolice exempte? Se poate admite cererea de a înființa o episcopie unită pentru 22.000 suflete în Bucovina, și alta catolică pentru 90.000 în același colț al vechii Moldove? Dar nici Austria cea catolică, perpetua și tradiționala dușmană a bisericii și națiunii noastre, n'a îndrăznit să facă astfel de episcopii!

Numirea și instituirea arhiepiscopilor, episcopilor și prepozițiilor catedralelor numai prin Papa este o pretențiune pe care nu i-a recunoscut-o Curiei romane nici un stat. Concordatul francez prevede numirea episcopilor prin Primul Consul, în mâna căruia trebuiau să depune episcopul jurământul de fidelitate, pe când preoții erau obligați la jurământ față de autoritățile civile designate anume. Și Bavaria avea dreptul de numire, Bavaria care și-a asigurat pe lângă aceasta prerogativele Coroanei („Kirchenoberhoheitsrechte”). Tot așa avea dreptul de numire și prezentare împăratul Austriei. În Rusia care nici n'a privit concordatul de lege, nu se putea numi nici un funcționar bisericesc catolic fără asentimentul guvernului.

Proiectul de concordat al curiei romane cu România nici nu ține cont de existența guvernului nostru și de suveranitatea Regatului. Intențiunea de a avea două episcopii supuse direct curiei papale, numirea tuturor episcopilor și a celorlalți dignitari „*pleno iure*” conform cu noul codice de drept catolic prin papa fără intervenția M. Sale Regelui și a guvernului, numirea superiorilor și profesorilor seminariilor „*exclusiv*” de episcopul catolic, cererea unei școli superioare teologice „*agregată Universității*” din București, fără a întreba această înaltă instituție autonomă — toate aceste pretențiuni nejuste menite să creeze un stat în stat, nu jignesc numai biserica noastră națională ortodoxă, dar constituie totodată un dispreț față de suveranitatea statului nostru. Unde s'a mai pomenit ca să admită un stat funcționarea unei comisii pentru delimitarea episcopilor — prezidată de un legat papal? Astfel de pretențiuni putea avea biserica papală în evul mediu, când papii se luptau cu Împărații romani, de națiune germanică pentru stăpânirea politică. Astăzi — astfel de presupunții, când nu sunt jignitoare, sunt cei puțin neavenite.

Domnule Ministru, biserica noastră strămoșească a avut un rol atât de înălțat în trecutul nostru. Ea a fost maica neamului nostru. Ea a fost scutul nostru împotriva undelor barbare, ea a fost sprijinul nostru împotriva agresiunilor catolicismului cuceritor, în serviciul căruia se puseră regii Ungariei și împărații Habsburgi, ea a fost ocrotitoarea culturii noastre. Și astăzi când regalitatea apostolică ungară, care a fost o unealtă de catolicizare și desființare a neamului nostru în mâna Curiei papale, e de domeniul istoriei, astăzi când casa de Habsburg, care la 1700 a rupt o parte din frații noștri de

sânge unindu-l cu catolicismul, pentru a izola și desface pe Români din Transilvania de frații lor din Principatele totdeauna combătute de Austria catolică, astăzi când dinastia aceasta s'a pogorît din gloria imperia'ă, curia romană vine să ne impună un tratat pe care nu l-ar fi admis nici o Austrie! Cea mai credincioasă fii a a papei, Austria, a desființat concordatul dela 1855 după câțiva ani în întregime, Franța l-a făcut iluzoriu prin „Articolele organice“, Bavaria prin „edictul religiunii“, Rusia nici nu l-a publicat măcar și nu l-a îndeplinit nici odată; toate aceste state au asigurat libertatea bisericii romano-catolice prin legi ale statului; chiar statele acestea mari dintre care trei eminamente catolice, au arătat inutilitatea concordatelor. Și astăzi încearcă curia romană să ne impună nouă, Stat ortodox, stipulațiuni cari taie adânc în suveranitatea Statului nostru și jignesc în mod simțitor biserica noastră strămoșească. A încheia un concordat este uniții, a încheia un astfel de concordat este trist, umilitor și jignitor.

Domnule Ministru, ca fii credincioși ai sfintei noastre biserici, ca cetățeni devotați al statului nostru, ne ridicăm cu toată hotărîrea împotriva astorfel de tendințe. A fost o imperioasă datorie a noastră de a apăra biserica noastră, de a ne spune cuvântul, da a lămuri, de a pune lucrurile în adevărata lor lumină.

Ar fi fost o neiertată greșală dacă am fi tăcut. Vrem libertatea tuturor, dar nu admitem jignirea noastră!

Vă rugăm, Domnule Președinte, să comunicați acest memoriu și onoratului guvern, care nu ne îndoiim că va ținea cont de glasul nostru și va apăra cum se cuvine suveranitatea și demnitatea statului nostru și drepturile și libertatea bisericii noastre strămoșești.

Colegiul Profesorat al Facultății de Teologie pe lângă Universitatea din Cernăuți:

Dr. în Teologie și Filosofie, Nicu Cotlarciuc, Decanul Facultății de Teologie, profesor titular pentru Teologia practică și suplinitor pentru Morală.

Dr. Vasile Tarnavski, Prorectorul Universității și prof. titular pentru Testamentul vechiu.

Dr. Vasile Gheorghiu, Prodecanul Facultății și prof. titular pentru Testamentul nou.

Dionisie Ieremijiw, prof. titular pentru Teologia practică.

Dr. în Teologie și Drept, Valerian Șesan, prof. pentru drept bisericesc.

Dr. în Teologie și Filosofie, Romul Căndea, prof. pentru istoria bisericească.

Dr. Nicu Cotos, prof. pentru Teologia fundamentală și suplinitor pentru Dogmatică.

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

1. Rugările pentru primirea în institut să vor înainta episcopului diecezan până la finea lui Iulie c. v. Petițiunile ce vor intra după acest termen nu vor fi luate în seamă.

2. „Tinerii cei cu 8 clase gimnaziale la rugămintele sale trebuie să înlătureze: cartea de botez, testimoniile școlastice pe amândouă semestrele anului din urmă și alte adeverințe despre purtare, dacă cineva după săvârșirea gimnaziului ar fi petrecut mai îndelungat timp în vreo slujbă sau pe lângă părinții săi acasă.

3. Tinerii cei fără de 8 clase gimnaziale, la rugămintele sale trebuie să încopcie: Cartea de botez, testimoniile pe amândouă semestrele din școala cea mai înaltă, care o au săvârșit, mai departe trebuincioasa adeverință despre

slujba sau despre deprinderea ce o au avut precum: că doară careva au purtat slujba învățătorească, sau pe lângă vreun paroh ori protopresbiter s'au deprins practicește în slujbele bisericești; în sfârșit trebuie să mai alătoreze atestatul respectivului paroh prin protopresbiter întărit despre purtarea morală a recurrentului.“

4. Petițiunile trebuie provăzute cu timbrul recerut.

5. Cei ce să vor afla nepotriviți pentru cariera preotească vor primi rezoluția arhierescă în zilele cele dintâi ale lui August.

6. „Recursurile tinerilor, cari și fără de 8 clase se vor afla potriviți pentru școala clericală se vor așterne de aicea la înaltul c. r. ministeriu al cultului și învățaturii, iar rezoluția, ce de acolo va urma, timpuriu se va face cunoscută respectivilor recurrenti.“

7. Dintre recurrentii cei fără de 8 clase mai ales aceia pot aștepta sprijinire pentru primire în școala clericală, cari vor putea arăta trebuința de a-se pregăti pe vreo parohie anumită și cari barem cele 4 clase ale gimnaziului mic le-au săvârșit.“¹⁾

Profesorul primar Iosif Beleş stă în fruntea institutului până în primăvara anului 1861, când în urma dispozițiunii arhieresti ocupă protopopiatul Totvărădiei, pentru care fu ales din partea consistoriului eparhial încă la începutul anului 1860.²⁾ În locul lui urmă de profesor primar *Miron Moise Romanul*, iar de profesor al doilea e instituit notarul al doilea al consistoriului *Alexandru Papp*.³⁾

Profesorul primar Miron Romanul funcționa în aceasta calitate până în primăvara anului 1869, când părăsi catedra fiind ales de deputat dietal, în cercul Chișineului și în curând numit de inspector regesc de școale în comitatul Caraș.⁴⁾

După îndepartarea profesorului Miron Romanul, pentru a fi chemat în curând la înalte dignități bisericești, ajunge profesor primar *Andrei Alexandru Papp*, iar al doilea e instituit, din partea episcopului diecezan în conțelegere cu arhiepiscopul și mitropolitul Șaguna, *Ioan Goldiș*, care schimbă cariera lumească cu cea bisericească și la 24 Maiu 1869 e introdus în oficiu prin episcopul Procopie Ivacicovici.⁵⁾ Pe lângă acești 2 profesori mai funcționa în anii școlari 1869—70 și 1870—71, în calitate de profesor interimar și *Constantin Gurban*.

(Va urmă.)

Aviz oficios!

Avizăm din nou onoratul public, să nu se prezinte la cassa consistorială în orele de după amiază, pentru că după amiază cassa nu face nici plătiri, nici încassări!

Administrațiunea casei consistoriului diecezan gr. or. român Arad.

1—3

INFORMAȚIUNI.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, a plecat Marți, în 8 Februarie n., la București pentru a lua parte la ședințele Senatului.

¹⁾ Circulariul dat de episcopul Procopie Ivacicovici, în 31 Martie 1859, Nr. 1001, către toți protopopii diecezii cu îndrumarea să se vestească de pe amvon în toate bisericile din eparhie. — ²⁾ Protoc. consist Nr. 67—1860. — ³⁾ Prot. confer. prof. din 8 Martie 1861, Nr. 9. — ⁴⁾ Actul consist. Nr. 1066/725—1869. — ⁵⁾ „Speranța“ 1869 Nr. 9.

Debandadă. Aniversarea unirii principatelor române, în 24 Ianuarie v., era să fie prăznuită și în Arad în cadrele unor solemnități demne de însemnătatea acestui praznic național. Autoritățile luaseră de cu vreme toate dispozițiile necesare. Programul sărbării fu publicat în zările române și maghiare din localitate. Pe edificiile publice și particulare steaguri naționale. În biserica catedrală se adunase un public numeros pentru a asista — după terminarea Sf. Liturghii — la Te-Deumul, anunțat pe orele 10. Veniră și elevii — în frunte cu profesorii — dela toate școlile române din localitate. În mijlocul acestei pregătiri sosi, la orele 9 și 1/2 ordinul, că sărbarea de 24 Ianuarie se va ține la 10 Maiu. Astfel praznicul pregătit cu atâta însuflețire remase neprăznuit. Întrebăm, de ce nu s'a dat ordinul de amânare a sărbării cu câteva zile mai nainte, ca lumea să fie orientată? De ce am fost osindiți și de astădată să ne roșescă fața de rușine înaintea străinilor? Nu cred oare cei chemați, că asemenea proceduri jignesc demnitatea noastră națională și o asemenea zăpăceală și disordine influențează în mod dezastruos educația generațiilor viitoare? Noi obișnuim la ordine, disciplinară și muncă mai cu sistem, cu adâncă durere sufletească vedem cum se destramă zi cu zi autoritatea stăpânirii noastre în urma debandadei și a disordinii, în care am ajuns

Mulțămită publică. În decursul anului 1920, pentru biserica ort. rom. din comuna Ianoșda s'au făcut următoarele dăruiri benevole: Mihaiu Andrei, învățător conf. 200 cor.; Văd. Ana Olău 100 cor.; Ioan Bulboacă 2000 cor.; Dimitrie Ardelean 200 cor.; Văd. Marie Popovici 100 cor.; Comuna politică un steag național, în preț de 250 cor.; Florian Beltechi 30 cor.; Flore Boca 60 coroane De tot: 2940 coroane. Marinimoșii donatori, pe lângă împărțirea iubirii și dragostei mele părințești primească și pe calea aceasta sincerile noastre mulțămiri.

Miron Dronca, preot.

Unificarea bisericii. În săptămâna trecută s'a ținut în sala de recepții a palatului mitropolitan din Iași importante consfătuiri între mitropolitul Moldovei și numeroși preoți din eparhia sa. Mitropolitul Pimen a pus pe preoți în cunoștință cu cele ce cuprinde proiectul pentru unificarea bisericii și care proiect se găsește la ministerul cultelor, urmând a fi depus în curând la Cameră. Chestia concordatului a fost apoi pe larg dezbătută și adunarea a căzut de acord în a susține marele principiu ca nimic să nu fie știrbit și că biserica ortodoxă autocefală să se bucure ca și până acum de dreptul ei netăgăduit de veacuri ca Biserica națională de Stat.

O școală iscusită. Într'un oraș american din California un bogătaș a pus la cale pe niște ingineri să-i facă lui o școală așa cum alta pe lume nu e. Anume, pentru ca copiii să poată învăța mai bine Geografia (descrierea pământului, cu apele, cu țările, cu munții și cu tot ce e pe glob), să-i facă lui o hartă, (un chip al lumii) ușor de străbătut și de văzut.

Și s'au pus inginerii și au făcut un chip al pământului pe un loc de 200 metri lung și de 150 metri de lat. Locul acesta, care e mapa școlii, e închis cu un zid de ciment. Pe jos e făcut chipul lumii: Europa, Azia, Africa, America și Australia, chiar așa cum sunt ele, cu formele lor, cu împărțirea lor, cu chipul țărilor lor, toate din țiment. Printre ele se văd mările, și anume aieva cu apă, ce umplu golurile dintre țărmii celor 5 continente. Iar pe înseși părțile de pământ, râurile cele mai mari curg aieva: ceva

mașinărie face de apa izvoarește din „Pădurea Neagră” și vine sporind, cum izvoarește și soroște Dunărea, și se perde în Marea Neagră... Celelalte mari râuri ale lumii, tot așa. Se vede și Niagara cu marile ei căderi de ape. Pe mări vapoare mititele se duc de colo până colo. Vulcanii, gurile de foc, prin cari răsuflă pământul, aruncă și aci flăcări și fum și șgură... Munții înalți își perd crestele în zăpadă ce nu se mai duce de pe ei, pe munții mai de jos sunt păduri ce par aievea.

Și școlarul vede lumea în 10 minute, privind totul cu de-amănuntul, mergând dela un capăt al ei la celalalt, și-i pare că de fapt a trecut lumea însăși dela un cap la altul.

Mai având la îndemână cărți cu atlase, cu mape (hărți) de tot felul, — el învață mai ușor și mai bine geografia, ca în orice altă școală din lume.

Trib.

Se caută un credincios. Nimeni nu ar îndrăzni să dea acest anunț la „Mica publicitate” a unui ziar căci chestiunea aceasta e prea mare, prea înaltă ca să o putem lua cu o gumă. Și totuși s'a căutat în ziua cea mare a Bobotezei un credincios care să sfideze frigul și să scoată cu credință crucea din apele turburi ale eternei Dâmbovițe...

Zeci de ani bucureștenii au cunoscut fanatismul florarului din piața teatrului, florarul acela robust și ca de fier ce-și vindea crizantemele și rozele cu plăcerea unui artist ce vinde o operă de artă... Florarul acela era „un tip” al Bucureștiului ce-și făcea un titlu divin din a scoate în ziua Bobotezei crucea din Dâmboviță. Nimeni nu putea să-i ia înainte.

Era marele meșter ce se arunca cu luțala uliului și sfida încercarea oricui de a-i știrbi din gloria anilor întregi. Florarul avea credința nesirămutată că el era chemat să scoată crucea Domnului din apă. Nici boala, nici gerurile proverbiale ale Bobotezei nu l-au înspăimântat niciodată. A doua zi după Bobotează se socotea ca cel mai vrednic om din capitală... Credința!

Și iată-ne în ziua Bobotezei din acest an. În mijlocul miilor și miilor de faceri rentabile, în setea neînvinșă a îmbogățirii și a vieții ușoare, nimeni nu voia să lege numele lui de datina noastră creștină.

Ce să mai spunem că a fost nevoie de oarecare intervenție pentru a se găsi un credincios de ocazie!

Nu ne mai întristăm fiindcă avem deplina convingere că aceste nevroze sunt pur și simplu trecătoare.

Rom. N.

Concurse.

Nr. 260—1920.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Ursad**, cu filiile **P. Hodișel** $\frac{1}{4}$, și **P. Pocluse** de clasa III, să publică concurs cu termen de alegere de **30 de zile**, dela prima publicare.

Beneficiul constă din:

1. Pământ parohial arătoriu de 17 jughere catastrale.
2. Competința de pășunat.
3. Birul dela 80 Nre case din Ursad, câte 30 litre, ear dela 26 case din Hodișel, și 28 din Pocluse, câte 15 litre cucuruz sfărmat.
4. Stolele îndătinate.
5. Întregirea dotațiunei din vistieria statului

Până la zidirea casei parohiale, de locuință se va îngriji comuna bisericească.

Preotul va avea a propune religiunea în școală și a plăti dările după pământul parohial.

Reflectanții au să-și înainteze recursurile adresate comitetului parohial, la scrisul în Giriș F. par. Tinca, având a se prezenta la sf. biserică de acolo, pentru a cânta ori celebra și predica.

Din încredințarea comitetului parohial:

Petru Sârbu, protopop.

—□—

2—3

261—1920.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Petid**, de clasa II, se publică concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare.

Dotațiunea constă din:

1. Pământ arător de 10 cubule.
2. Competința de pășunat.
3. Birul dela 180 case câte 30 litre, jumătate grâu jumătate cucuruz.
4. Stolele îndătinate.
5. Întregirea dotațiunei dela stat.
6. Casă parohială cu intravilan și grajd.

Alesul va trebui să propună religiunea în școală și să solvească contribuția pământului parohial.

Recurenții suplicele lor adresate comitetului parohial din Petid, să le înainteze la scrisul în Giriș F. per Tinca, având până la alegere a se prezenta la sf. biserică pentru a cânta, sau celebra și predica.

Pentru comitetul parohial:

Petru Sârbu, protopop.

—□—

2—3

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor eparhial din Oradea-Mare Nr. 1306 B 1920 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile**, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Botean** protopresbiteratul **Peșteșului**, pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parohială cu 2 chilii, culină, cămară și supraedificatele recerute.
2. Pământ parohial 12 jughere catastrale și 1 jugher intravilan.
3. Întregirea dela stat, după cvalificația alesului.

4. Birul preotesc dela 90 Nre de case, în parte grâu, în parte cucuruz sfărmat.

5. Stolele îndătinate.

Doritorii de-a ocupa aceasta parohie să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Botean, Prea On. oficiu protopopesc din Tileagd, având dâșii a-se prezenta su știrea protopopului tractual poporului din Botean, în cutareva Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Ioan Molnar m. p., președinte comitetului parohial. Gh. Petruca m. p., notar comitetului parohial.

În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu**, protopresbiter ort. român.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunei de învățător-cantor la școala primară conf. ort. rom., cu clasele inferioare din comuna **Covăsinț**, prin aceasta se scrie concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele emolumente:

1. 17 jughere catastrale pământ extravilan arător.
2. În numerar 435 Lei.
3. Relut de cvartir 500 Lei și $\frac{1}{2}$ din intravilanul școlai.
4. 6 stângini lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ.
5. Curatorat 200 Lei.
6. Vâruiul salei de învățământ 100 Lei.
7. Scripturistica 20 Lei.
8. Conferințe 50 Lei.
9. Eventuala întregire dela Stat, carea comuna bisericească nu o garantează.

Alegândul învățător este obligat a plăti din al său, toate dările după beneficiu, a prevedea o strană în sfânta biserică, a conduce și supraveghia în sfânta biserică elevii în toate Duminiicile și sârbătorile.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainteza recursurile, ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial ort. rom. din Covăsinț, Preaonoratului Oficiu protopopesc din Șiria și a-se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sfântă biserică din Covăsinț, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din Covăsinț, ținută la 2/15 Ianuarie 1921.

Mitru Luca m. p., președintele comitetului parohial. Pavel Dârlea m. p., notarul comitetului parohial.

În conțelegere cu: **Mihail Lacuța** m. p., protopop, inspector școlar conf.

—□—

3 3

Pentru îndeplinirea postului de învățător, la școală confesională ortodoxă română din comuna **Sântu-Andrei**, se scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele condițiuni. Emolumente:

1. Salar fix anual: 150 (unasutăcincizeci) Lei din cassa culturală, plătit lunar înainte.

2. Cortel liber, constător din 2 chilii, culină, cămară, grajd și grădină de legume în extenzlune de $\frac{1}{4}$ jugher.

3. Pausal pentru scripturistica 20 Lei, pentru participare la conferința învățătorescă 20 Lei.

4. Ajutor se va cere dela stat.

Obligamente: Ateasa va fi obligată a prevedea instrucția prescristă în școala de toate zilele și în cea de repetiție, a instrua elevii și în răspunsurile liturgice și a le cânta cu ei în sf. biserică, unde va susține între școlari disciplina necesară solemnității serviciului divin.

Recursele ajustate se vor înainta oficiului protopresbiterat ortodox român din Timișoara.

Pavel Jurma paroh, președinte. **Antonie Simianțiu**, notar.

În conțelegere cu: **Ioan Oprea**, protopresbiterul Timișorii.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător dela școala confesională ort. rom. din **Izvin**, protopresbiteratul Timișorii, în temeiul autorizației primite dela Ven. Consistor, se scrie concurs din oficiu, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință în edificiul școlai cu 2 odăi, bucătărie și cămară, ori banii de cortel legali.
2. Salar dela comuna bisericească 700 Lei.
3. Grădină școlară.
4. Pentru conferință 20 Lei.
5. Pentru scripturistica 20 Lei.
6. Întregirea dela Stat carea a fost pusă în curgere și până acum.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească, curățirea locuinței însă va cădea în sarcina aleasei.

Reflectantele de acest post sunt poftite a-și înainta recursurile ajustate cu documentele prescise în Regulamentul pentru org. inv. și adresate comitetului parohial din Izvin, la prea On. oficiu protopresbiteratul gr. ort. român al Timișorii, totodată sunt poftite a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din loc, spre a face cunoștință cu poporul.

Timișoara, la 10 Ianuarie n. 1921.

Ioan Oprea, protopop.

—□—

3—3

Aviz!

A apărut: **Calendarul Diecezan din Arad pe anul 1921.**

Conține: Cronologia. Sârbători și alte zile schimbăcioase. Posturile. Deslegări de post. Parastase oficioase. Sârbători naționale. Zile de repaos la judecătoria. Regentul anului. Anotimpurile, partea calendaristica. Întunecimile a. 1921. Taxele de postă, telegraf și telefon. Consemnarea târgurilor din Crișana, Transilvania, Bănat și vechiul regat. Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu mai multe clișee.

Prețul unui exemplar 5 Lei + 1 Leu 35 bani pentru factură recomandată. Revânzătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata în librăria diecezană din Arad.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.